

Τί δεῖ με πατέρα τῶν δε τοῖς τούτων κακοῖς
Λυποῦσαν αὐτὴν δις τόσα κτάσθαι κακά;
Οὐ δῆτ' ἔγωγε χαιρέτω βουλεύματα.

Ιδού οἱ ἀνάλογοι τοῦ γάλλου ποιητοῦ
Leur main ! leur douce main ! . C'est elle . . elle
(me touche,
Je sens! je sens mon coeur defaillir... et ma bouche.
Ma bouche . . malgré moi . . se penche vers la
(leur !

Avant de les frapper.. Non ! c'est trop de douleur !
Loin de moi, noirs desseins ! loin de moi, haine
(impure !

Faut-il me torturer pour punir un parjure ;
Venez ! venez, enfants ! . . je pardonne ! . . en
(mes bras.

Διδούντες πέρας εἰς τὴν ἀναιτέρω διατριβὴν,
δὲν εἶναι ἵσως ὅλως περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν καὶ
τι γεγονὸς διπερ συνήνωσεν οὕτως εἰπεῖν τὴν τύ-
χην τῆς τραγῳδίας τοῦ κ. Legouvé μετὰ τῆς τύ-
χης τῆς κ. Ριστόρη. Τὴν τραγῳδίαν ταύτην εἴ-
χε γράψει γαλλιστὶ δ. κ. Legouvé ἐπίτηδες διὰ
τὴν βασιλεύουσαν τότε ἐπὶ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς
δεσποινίδα 'Ραχήλ. Ἡ ἴδιοτροπος ἐκείνη τραγῳ-
δίδος ἀπεποιήθη πεισματωδῶς νὰ διδάξῃ αὐτὴν ἐν
τῷ γαλλικῷ θεάτρῳ, δὲ συγγραφεὺς ἐκίνησε
δίκην κατ' αὐτῆς, μετὰ τὸ τέλος τῆς δοϊάς ή
δεσποινίς 'Ραχήλ κατεδικάσθη ν' ἀποζημιώσῃ
χρηματικῶς τὸν κ. Legouvé, ὅστις παρεχώρησε
τὴν χρηματικὴν ταύτην ἀποζημιώσιν εἰς ὁφελος
τῆς ἑταίριας τῶν φιλολόγων καὶ τῆς τῶν δραμα-
τικῶν ποιητῶν. Τότε λοιπὸν προσεκλήθη εἰς Πα-
ρισίους ἥ Ιταλὶς κ. Ριστόρη, καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς Ιτα-
λιστὶ διδαχθεῖσα Μήδεια ἐν τῷ Ιταλικῷ θεάτρῳ
τῷ 1856, ἐπέτυχε θαυμασίως. Ἐκτοτε ἡ κ. Ρι-
στόρη ἐδίδαξεν αὐτὴν εἰς τὰ θέατρα ἀπασῶν τῶν
εὑρωπαϊκῶν μητροπόλεων μετ' ἵστης ἐπιτυχίας,
ἀπανταχοῦ ἐπευφημουμένη καὶ χειροκροτουμένη.
Η κ. Ριστόρη εὐρίσκεται ἦδη εἰς Παρισίους, ὅπου
προσεκλήθη ἵνα διδάξῃ ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ,
νεώτατόν τι δρᾶμα, ἔργον τοῦ ἰδίου κ. Legouvé
Αἱ δύο βασιλίσσαι ἐπιγραφόμενον. Ἀναμφιβόλως
ἡ μεγάλη, ἡ μοραδικὴ τραγῳδὸς, ὡς δ Jules
Janin καλεῖ αὐτὴν, θέλει ἐπισύρει καὶ πάλιν, ἐν
τῷ νέῳ τούτῳ ἀγῶνι, τοὺς ἐπαίνους τοῦ φιλοκά-
λου παρισικοῦ κοινοῦ.

G. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΑΙΟΘΗΚΩΝ.

ΕΝ ΤΙΝΙ τῶν προηγηθέντων φυλλαδίων τῆς Χρυ-
σολίδος ποιήσαντες λόγον περὶ τῆς ὅλης, ἐπὶ

τῆς δοϊάς οἱ παλαιοὶ ἔγραφον, νομίζομεν εὔκαι-
ρον νὰ πραγματευθῶμεν σήμερον ἐν ὀλίγοις περὶ
τῶν βιβλιοθηκῶν, δηλαδὴ περὶ τῆς ἐποχῆς καθ'
ἢν ἐγένετο ἀρχὴ νὰ συλλέγωνται καὶ νὰ φυλάσ-
σωνται τὰ ἐπὶ παπύρου, περγαμηνῶν καὶ χάρτου
συγγράμματα τῶν ἀρχαίων.

Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ παπύρου καὶ τῆς περ-
γαμηνῆς, ὡς εἰδόμεν, βιβλία δὲν ὑπῆρχον, ἐπομέ-
νως οὐδὲ βιβλιοθήκαι, ἐκτὸς μικρῶν τινων συλλο-
γῶν ἐκ ἕυλίνων καὶ μολυβδίνων πινάκων φυλαττο-
μένων παρὰ τοῖς Ἕβραιοις. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐθελτιώθη
διπωσοῦν ἡ γραφικὴ τέχνη τὰ βιβλία ἐπολλαπλα-
σιάσθησαν καὶ διηγέρθη ἡ ἀμιλλα πρὸς τὸ συγ-
γράφειν. ἐπομένως ὅτε μὲν ἡ περιέργεια, ὅτε δὲ
ἡ ἐπιθυμία τῆς μαθήσεως παρέσχον ἀφορμὴν εἰς
τὴν συλλογὴν τῶν βιβλίων εἰς βιβλιοθήκας.

Ἡ πρώτη διπωσοῦν λόγου ἀξία βιβλιοθήκη ἀπο-
δίδεται εἰς τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Ὀσυμανδίαν,
ὅστις κατεσκεύασεν αὐτὴν πολυτελῇ ἐν Μέμφιδι,
καὶ ἐπέγραψε τὴν προσφυξ ἐπιγραφὴν « Ψυχῆς
Ιατρείον », ἀλλὰ καθαυτὸ βιβλιοθήκην πλουσίαν
συνέστησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πτολεμαῖος ὁ Σω-
τῆρ καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι. Οἱ φιλόμουσοι
οὗτοι ἡγεμών, καθὰ ἴστορεῖ ὁ Ἐπιφάνιος, ἐπεφόρ-
τισε Δημήτριον τὸν Φαληρέα ν' ἀγοράζῃ διπουδή-
ποτε καὶ οἰδάκηποτε συγγράμματα ἀνευρίσκει,
ἔγραψε δὲ ταύτοχρόνως πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ πα-
ρεκάλεσεν αὐτοὺς θερμῶς νὰ τῷ ἀποστείλωσιν ὅσα
συγγράμματα ποιητῶν, λογογράφων, ἱητόρων,
σοφιστῶν καὶ ιατρῶν εὑρίσκονται παρ' αὐτοῖς. Αἱ
βιβλιοθήκαι τῆς Ἀλεξανδρείας τρεῖς τὸν ἀριθμὸν
Βρούχειον, Σεράπειον καὶ Σεβαστεῖον, ἐπὶ τῶν
Ρωμαϊκῶν αὐτοκρατόρων περιεῖχον 700,000 τό-
μους περίπου, 200 δὲ χιλιάδας περιτίχειν ἡ
βιβλιοθήκη τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Εὐμένους
ιοῦ ἄτταλου τοῦ Α (200 Π. Χ.)

Ἡ μία τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπυρ-
πολήθη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου, ὅτε δούλιοις Κατισχ
κατέκαυσε τὸν ἐν τῷ λιμένι στόλον καὶ ἐκεῖθεν ἡ
πυρκαϊκὴ μετεδόθη καὶ εἰς τὴν πόλιν· οὐχ ἡπτον
ὅμως ἐκ τῶν διασωθέντων λειψάνων συνέστη μετ'
οὐ πολὺ νέα βιβλιοθήκη, ἐπαυξηθεῖσα καὶ πλουτι-
σθεῖσα ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Κλεοπάτρας, εἰς ἣν χα-
ριζόμενος δούλοις οὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀντώνιος δού-
περθος ἐδωρήσατο τὴν τοῦ Εὐμένους ἀρπάσας
αὐτὴν ἐκ Περγάμου.

Τέλος δομῶς ἀφοῦ πολλὰς ἀρπαγὰς ὑπέστη αὐτη
παρὰ τῶν Ρωμαϊκῶν αὐτοκρατόρων, κατεστράφη ἐν-
τελῶς διὰ τοῦ πυρὸς, ἀλωθείσης τῆς Ἀλεξανδρείας

ἕπει τοῦ Ἀράβως Καλίφου Ὁμάρον ἐν ἔτει 641. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ βάρβαρος οὗτος διέταξε νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ βιβλία καὶ τὰ ξύλα τῆς βιβλιοθήκης ταύτης πρὸς θέρμανσιν τῶν λουτρῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὅτι ἐξ ὅλους μῆνας διήρκεσεν ἡ πυρπόλησις μόνον τῶν βιβλίων!

Ο τότε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ζῶν διάσημος γραμματικὸς Ἰωάννης ὁ ἐπονομασθεὶς Φιλόπονος, ὅστις καὶ ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς τῶν Τριθεῖτῶν αἱρέσεως, παρεκάλεσε τερματικῶν τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν Σαρακηνῶν νὰ διασώσῃ ἐκ τῆς πυρκαιᾶς τούλαχιστον τὰ φιλοσοφικὰ συγγράμματα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ἤρνθετο, εἰπὼν ὅτι ὑπάρχοντος τοῦ Κορανίου, ἀνωφελής ἀποθαίνει ἡ ἀνάγνωσις οἵουδήποτε ἄλλου βιβλίου.

Άλλὰ τοσοῦτον ὑπερβολικὴ καὶ ἵσως ἀπίθανος φθορὰ δὲν θὰ ἔτοι ἔργον μόνον τῶν βαρβάρων ἐκ πορφυτῶν ἀλλὰ καὶ τῆς κακοδικιμονίας τῶν χρηστιανῶν καταστρεφόντων μανιωδῶς πᾶν ὅ, τι προήρχετο ἐξ εἰδολολατρῶν, διέτι λέγεται ὅτι ὁ πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος λαβὼν ἀδειαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου νὰ κρημνίσῃ τὸν ναὸν τοῦ Σεράπιδος, ἐπυρπόλησε τὸ Σεραπιεῖον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ βιβλιοθήκας.

Παρὰ τοῖς Ἐλλησι πρῶτος δὲ Πεισίστρατος λέγεται διὰ τὴν ἐσύστησιν βιβλιοθήκην ἣν Ἀθῆναι, τοῦ ὅποιου οἱ υἱοὶ συνέρξανταν τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου εἰς ἄνθρωπον, ἀλλὰ κατόπιν ἐλθών δὲ ξέρξης ἤρπασεν αὐτὴν καὶ μετεκόμισεν εἰς Περσίαν, θέντος πάλιν Σέλευκος ὁ Νικάνωρ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Θουκυδητὴ δὲ ἡτοῖς καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀριστοτέλους, οὐχ ἡτοῖς δῆμος καὶ πολυπαθὴς διότι Θεόφραστος δὲ φίλος τοῦ Ἀριστοτέλους λαβὼν αὐτὴν εἰς παρακαταθήκην, παρέδωκεν μετὰ θάνατον πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν Νηλέαν καὶ τὸν τούτου ἀπογόνους. Οὗτοι δὲ βλέποντες τὴν σπουδὴν καὶ ἥμιλλαν τὴν ὅποιαν εἶχε δὲ βασιλεὺς τῆς Περγάμου πρὸς συλλογὴν βιβλίων καὶ εὑστασιν βιβλιοθήκης, ἔκρυψαν αὐτὴν κατὰ γῆν ἣν τινι διώρυγι καὶ ἐκεῖ ἔκειντο χρόνους πολλοὺς ὑπὸ νοτίας καὶ σπιτῶν κακούμενα ἔως εὑρωτιῶντα καὶ σκωληκόβρωτα ἦγόρασσεν ἀντί πολλοῦ ἀργυρίου τὰ πολύτιμα ταῦτα βιβλίά τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου ἀπελλίκων δὲ Τήιος «ὅστις, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἣν φιλόσβιλος μᾶλλον ἡ φιλόσοφος, διὸ ἐπιζητῶν νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ διαβρωθέντα ἀντέγραψεν αὐτὰ διδόντης καὶ καὶ ἀναπληρῶν τὰ ἐλλείποντα καὶ τὰ ἐδημοσίεις εε κατόπιν πλήρη ἀμαρτάδων.» Μετὰ τὸν θάνατον

τον του Ἀπελλίκου διύλλας αἰκεσιοποιηθεὶς αὐτὴν μετεκόμισεν εἰς Ἱώμην, οὗτον πάλιν δὲ Ἀδριανὸς τὴν μετέφερεν εἰς Ἀθήνας.

Παρὰ τοις Ἐλλησιν ὡσαύτως ἐφημίζοντο αἱ βιβλιοθήκαι τοῦ μαθηματικοῦ Εὐκλείδου, Νικο-
κράτους τοῦ Κυπρίου, τοῦ ποιητοῦ Εὐριπίδου, Πο-
λυκράτους τοῦ Σαμίου, Κλεάρχου Ἡρακλεώτου,
τυράννου τοῦ Πόντου καὶ τοῦ Πλάτωνος μαθητοῦ.
Μετὰ ταῦτα δὲ ή ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος
ἀναφερομένη, ή ἐν Ἀπαυείᾳ, ή ἐν Ἱεροτολύμοις, ή
ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ή τοῦ αὐτοκρά-
τορος Κωνσταντίνου περιέχουσα 120 χιλιάδας
τόμους, ή ἐν Ἀντιοχείᾳ, πυρποληθεῖσα ἐπὶ Ιοβια-
νοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν καὶ ή τοῦ Ἱερωνύμου καὶ
Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων βι-
βλιοθηκῶν διάσημος ἦτο καὶ ή ἐν Κνιδῷ, διάτι
ἐν αὐτῇ ἐσώζοντο τὰ πλείστα τῶν ίατρικῶν βι-
βλίων, ἐκ τῆς μελέτης τῶν ὁποίων, λέγεται, διτε
ώφελήθη ὁ Ἰπποκράτης ἀλλ᾽ ή πολύτιμος αὕτη
βιβλιοθήκη ἐπυρπολήθη κατόπιν ἀπ' αὐτοὺς τοῦ
Ιπποκράτους τοὺς ὄπαδους ἐκ πείσματος, ἐπειδὴ
οἱ Κνιδεῖοι δὲν ἔστεργον ν' ἀκολουθήσωσι τὰ δόγ-
ματα τοῦ ἐνδόξου τούτου τῆς ίατρικῆς διδασκά-
λου, ἐκ τῆς πυρπολήσεως δὲ ταύτης μεγάλη προέ-
κυψε βλάβη εἰς τὴν ίατρικὴν ἐπιστήμην, διότι
καὶ πολλαὶ ἄλλαι πολύτιμοι παρατηρήσεις τοῦ
Ἐλληνος ίατροῦ ἀπωλέσθησαν, καὶ πρὸ πάντων ή
διὰ τοῦ ὡτὸς στηθοσκοπία, ης ή δόξα τῆς ἐφευ-
ρέσεως εἰς τὸν Ἰπποκράτην ἀποδίδεται. Μόλις δὲ
μετὰ παρέλευσιν εἴκοσιν αἰώνων ἀνεκαλύφθη καὶ
πάλιν ή προσφυστάτη αὕτη διαγνωστικὴ μέθο-
δος ἐν Γαλλίᾳ. (1)

Τὰ ἐκ παπύρου βιβλία ἐδένοντο ὡς ἔγγιστα
ὅπως καὶ τὰ παρ' ἡμῖν σήμερον βιβλία, μὲ τὴν
διεχορόην ὅτι ἀντὶ χαρτονίου μετεγειρίζοντο ἀρ-

(1) Εἰς ἐν τῶν συγγραμμάτων του δ' Ἰπποκράτης ἀνα-
έρει τὴν ὥτοσκοπίαν ὡς μέσον πρὸς διάγνωσιν τῆς οὐδρο-
κίας τοῦ στήθους, ἀλλ' ἐπειδὴ κατόπιν ἀπεδείχθη διὰ
ἥσ περιές θεὶ δὲν εἴχοντο ἀληθείας αἱ παραπτηρύσεις τοῦ
ἀληνος ιατροῦ ἐπὶ τῆς ἀναφερομένης νόσου, δι τρόπος οὐ-
σις τῆς διαγνώσεως μετέπεσεν εἰς παντελῇ ἀχρηστίαν
πει εἰκοσιν θλιψιαῖς αἰῶνας ἔωσι, δι γάλλος Iaenuei ἐφεύ-
το στηθοσκόπιον οὐχ' ἔττον δύμας δλίγα ἔτη πρὸ αὐ-
τοῦ δύο ἔτεροι Ιατροὶ διάσημοι δ Baylōs (Bayle) ἐν Γαλ-
λίᾳ καὶ δι χειρουργος Μαγιδρός (Mayor) ἐν Γενέβῃ τῆς
Ελβετίας μετεγγιριζόντο τὸ εὖς ὡς μέσον ὑποθοηθητικὸν
ἥσ διαγνώσεως δ μὲν πρὸς ἐξέτασιν τῶν καρδιακῶν νοση-
άτων, δ δὲ πρὸς εὑκρίνεσιν τῆς ἀμφιθίλου ἐγκυμοσύνης,
ξεκριβώνων διὰ τῆς γαστροσκοπίας τοὺς ταχεῖς παλιμνὸς
ἥσ καρδίας τοῦ ἐμβρύου

χήθεν πλάκας μεταλλίνους, ξυλίνους ή και εξ έλέφαντος' ἀλλάζοφτου Πτολεμαϊός δὲ Εὐεργέτης ἀπτηγόρευσε τὴν ἔξαγωγὴν τοῦ παπύρου καὶ κατὰ συνέπειαν ἐτελειοποιήθη ἡ κατασκευὴ τῆς περγαμηνῆς, ἥλλαζε καὶ δ τρόπος τοῦ δεσμικτος τῶν βιβλίων. Ἐπειδὴ τὰ δέρματα εὖ ὡν κατεσκευάζετο ἡ περγαμηνὴ ἦσαν στενὰ καὶ μᾶλλον προστιχον εἰς μῆκος, συνεκόλλων τὰ τεμάχια ταῦτα τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο καὶ κατεσκευάζον μακρὰν λωρίδα, εἰς τὸ τέλος τῆς δοπίας ἦτο προστρυασμένη μικρὰ καὶ στρογγύλη φύσιδος, ἥτις ὑνομάζετο ἀμφαλὸς ἐκ πολυτίμου ξύλου ἢ ἐλεφαντίνου ὅστοι, ἐπὶ τῆς δοπίας ἡ διφέρα περιετύλισσετο. Τοῦτο ἐκαλεῖτο εἴλημα ἢ εἰλητάριον καὶ περιεδένετο διὰ λωρίου τὰ δύο δὲ ἄκρα τοῦ εἰληταρίου ἐκαλούντο μέτωπα, καὶ ἐπεκοσμοῦντο συνήθως διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτίμου λίθου· ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δὲ ἄκρου ἦν ἀνηρτημένον τμῆμα διφέρας κεχρωματισμένης, ἥ μικρὰ μεταλλίνη πλάξ, ἐφ' ἣν τὴν γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ δ τίτλος τοῦ βιβλίου.

Οἱ κύλινδροι οὗτοι ἢ τὰ εἰλητάρια ἐφυλάσσοντο ἐντὸς θηκῶν ἐκ ξύλου ἀρωματικοῦ, διητηριώνων εἰς πολλὰ μικρὰ καὶ ἵσως τετράγωνα χωρίσματα. Τὸ δύσχερηστον ὅμως τοῦ τοιούτου δεσμικτος ἐπέφρετο τὴν ἐφεύρεσιν τῆς ἐν χρήσει σήμερον βιβλιοδετικῆς μεθόδου, μὲ τὴν δικροφορὰν δὲ κατ' ἀρχὰς μετεχειρίζοντο ἀντὶ χρητοίων λεπτὰς σανίδας, τὰς δοπίας ἐκάλυπτον διὰ χρωματιστῶν δερμάτων καὶ ἐστόλιζον δι' ἥλων ἐχόντων κατὰ κορυφὴν πολυτίμους πολλάκις λίθους. Ἀλλ' ἴδοντες τὴν ὑπὸ τῶν σκωλήκων φθορὰν τῶν σανίδων, κατέφυγον τέλος εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ χρητονίου (χάρτου). Ἀλλ' οὐχ ἦτον ἀκόμη καὶ σήμερον γίνεται χρῆσις τῶν σανίδων εἰς τὴν βιβλιοδετικὴν ἐν Βενετίᾳ.

Περάνοντες τὸν περὶ βιβλιοθηκῶν λόγον, δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπήσωμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς μετὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀπέκτησεν οὐκ εὐκαταφρόνητον βιβλιοθήκην, εὑρισκούμενην νῦν ἐν τῷ ἔθνικῷ Πλανεπιτημίῳ καὶ συγκροτούμένην εὖ 140 χιλιάδων τόμων περίπου, καὶ ἀρκετῶν χειρογράφων· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ νομισματικὴ συλλογὴ ἀξία λόγου. Ἡ σύστασις τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἀρχὴν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ περικλεοῦς Κυθερώντος τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδιστρίου, προσενεγκόντων ἐπὶ τούτῳ τῶν ἀξιμνήστων εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος Ζωσιμάδων τὴν ἰδίαν αὐτῶν βιβλιοθήκην, συνισταμένην ἐκ πολλῶν καὶ ἐκλεκτῶν βιβλίων, πλει-

στα τῶν δποίων ἐξεδόθησαν ἰδίαις αὐτῶν δαπάναις, ὡς δηλωθήσεται ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτῶν δημοσιευθησομένῃ προσεχῶς ἐν τῇ Χρυσαλλίδι. Ἐσυστήμη δὲ τὸ πρῶτον ἐν Αλγίνη ἐν τῷ δρφανοτροφείῳ τοῦ Κυθερώντος, ἔνθα ἔτι καὶ σήμερον σώζονται οἱ σκελετοὶ αὐτῆς χρησιμεύοντες ἀντὶ φωλεῶν εἰς τὰς περιύπταμένας ὅρνιθας. Μετεκομίσθη δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ἐν Ἀθήναις ἀλλ' οἱ δρφίλοντες νὰ μεριμνῶσι περὶ τοῦ ἥμικου τούτου πλούτου, δὲν ἐφρόντισκυ δυστυχῶς μέχρι σήμερον νὰ συντάξωσι κατάλογον τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων. Δευτέρα κατὰ τάξιν πολλοῦ λόγου ἀξία βιβλιοθήκη ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ ἐν Κερκύρᾳ συστηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου λόρδου Γκύλφορδ, πλούτισθεῖσα ἐσχάτως καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς τῶν πολυτίμων βιβλίων τοῦ μακαρίστου σοφοῦ Μουστοζύδου. Τρίτη μετ' αὐτὴν ἐκλεκτὴ βιβλιοθήκη εἶναι ἡ ἐν Ἀθήναις τῆς Βουλῆς, ἡς ἡ σύστασις καὶ διατήρησις δρφίλεται εἰς τὰς ἀκαμάτους φροντίδας τοῦ σοφοῦ αὐτῆς Βιβλιοφύλακος κυρίου Γ. Τετραστή.

Ο ἀδίδυμος Κωνσταντίνος Νικολόπουλος γεννηθεὶς ἐν Σμύρνῃ ἐκ γονέων Πελοποννησίων, μετέβη εἰς Παρισίους καὶ μετά τινα καιρὸν διωρίσθη ὑποδιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Παρισίοις βιβλιοθήκης τοῦ Ινστιτούτου (Institut). Ο φιλόπατρις οὗτος ἀνήρ καταδικάσας ἔκυτὸν εἰς πολλὰς στερήσεις ἐδαπάνησεν ὅσα χρήματα εἰχε πρὸς ἀγορὰν ἐκλεκτῶν βιβλίων ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ συστήσῃ δι' αὐτῶν βιβλιοθήκην ἐν τῇ Ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι Ἀνδριτσάνη. Καὶ τὰ μὲν βιβλία συμποσούμενα εἰς 5,000 περίπου τόμους μετεκομίσθησαν ἐν Ἀνδριτσαίνῃ, ἀλλ' αὐτοῦ ἀποθανόντος, οὐδεμία ἐλήφθη δυστυχῶς πρόνοια οὐδὲ παρὰ τῆς Κυθερώντος πρὸς τοποθέτησιν καὶ κατατάξιν αὐτῶν, ὥστε σήμερον, καθ' ἡ κούσαμεν, εὑρίσκονται ἐρήμημένα ἐν τινὶ ὑγρῷ ὑπογείῳ, καὶ ἐκτεθειμένα εἰς τῆς νοτίας τὴν ἐπίδρασιν καὶ τῶν σκωλήκων τὰς ἐπιδρομάς!

Ἐκ τῶν ἐν Εύρωπῃ βιβλιοθηκῶν διασημότεραι εἶναι αἱ ἔξης. Κατὰ πρῶτον λόγον ἡ αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων περιέχουσα 800 χιλιάδας τόμους ἐντύπων βιβλίων, 80 χιλιάδας χειρόγραφων καὶ 6 χιλιάδας τόμους περιέχοντας 4,200,000 πίνακας· μετ' αὐτὴν δὲ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Μονάχου περιέχοσσα 550,000 τόμους, ἡ τῆς Ρώμης (ἐν τῷ Βατικανῷ) περιέχουσα 400,000 τόμους καὶ 50,000 χειρόγραφα, ἡ τῆς Οἴνωνίας ἐν Ἀγγλίᾳ 300,000 τόμους καὶ 27,000

χειρόγραφα, ή τῆς Πετρουπόλεως 430,000 τόμους, καὶ ή τῆς Κοπενάγης 450,000 τόμους καὶ 10 χιλιάδας χειρόγραφα.

Τπάρχουσι δὲ ἔκτὸς τούτων καὶ πολλαὶ ἄλλαι βιβλιοθήκαι, τῶν ὅποιων ὅμως αἱ πλουσιώτεραι δὲν περιέχουσι πλέον τῶν 250 χιλιάδων τόμων. ἄλλὰ μεταξὺ αὐτῶν περιφημότεραι εἰς πλουσίας καὶ ἐκλεκτὰς συλλογὰς χειρογράφων εἶναι ή τῆς Βενετίας, ή τῆς Φλωρεντίας, τῶν Μεδιολάνων, τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Ταυρίου, τῆς Βονιφάτεας καὶ τῆς Στοκόλμης.

Θ. Ν. Φ.

ΕΥΤΥΧΙΑ ΚΑΙ ΔΥΣΤΥΧΙΑ.

ΠΡΟΣΕΧΕ, ὃ ἀνθρώπε, μὴ σε κάμη ή εὔτυχία ὑπερήφανον μηδὲ σὲ καταβάλῃ ή δυστυχία ή εὐνοια τῆς τύχης δὲν εἶναι σταθερά, μὴ ἐμπιστεύου λοιπὸν μηδὲ στηρίζου εἰς αὐτήν ἀλλὰ καὶ ή δυσμένεια καὶ σκληρότης της δὲν εἶναι παντοτεινή· οὕτως ἂς μὴ παύῃ ή ἀγαθὴ ἐλπὶς ὑποστηρίζουσα τὴν καρτερίαν σου· εἶναι μὲν δύσκολον νὰ ὑποφέρῃς τὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ τὸ νὰ φυνῆς ἐπιεικῆς καὶ μέτριος εἰς τὴν εὔτυχίαν, εἶναι δὲ πάκρος βαθὺς τῆς φρονήσεως· ή εὔτυχία καὶ ή δυστυχία εἶναι ή λυδία λίθος, ήτις θέλει σοὶ δώτει τὸ μέτρον τῆς σταθερότητός σου, τοῦτο μόνον τὸ μέσον ἔχεις νὰ γνωρίσῃς τὴν ἔκτασιν τῶν ψυχικῶν σου δυνάμεων. Πρόσεχε λοιπὸν ὅταν σ' ἐπέλθῃ καὶ ή μία καὶ ή ἄλλη. Παρατήρησον τὴν εὔτυχίαν, μὲς πόσην γλυκύτητα σὲ θέλγει! πῶς ἀνεπαισθήτως σοῦ ὑφαίρει τὴν δύναμιν καὶ εὔρωστίαν σου! Μολονότι δεικνύεσσαι καρτερὸς εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀνίκητος εἰς τὴν συμφορὰν, ἔχει μόλον τοῦτο τὴν μέθοδον νὰ σὲ νικήσῃ ἐπειδὴ ἀγνοεῖς ἀν ἐπανέλθωσι πλέον αἱ δυνάμεις σου, μολονότι ἡμπορεῖ ἵσως νὰ σὲ καταφέρῃ ὥστε νὰ αἰσθανθῇς τὴν χρησιμότερά των. Αἱ μὲν δυστυχίαι κινοῦσι καὶ τοὺς ἔχθροὺς ἡμῶν εἰς συμπάθειαν, αἱ εὐσυχίαι δόμως καὶ εὐημερίαι διεγείρουσι τὸν φθόνον εἰς τὴν καρδίαν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν συγγενῶν ἡμῶν καὶ φίλων· ή δυστυχία εἶναι τὸ σπέρμα, ἐξ οὗ ἐπικαρπούμεθα τὴν καλὴν διαγωγὴν, εἶναι ή μήτηρ καὶ τροφὸς τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς γενναιοψυχίας· διότι ὁ ἔχων ἀνάγκην θέλει διατρέξει κινδύνους, διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἀλλ' ὅστις ἐπαναπαύεται ἀμερίμνως ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν^{του}, θέλει διακινθεῖσει τὴν ζωὴν του. Ἄλλη η ἀληθῆς ἀρετὴ φέρεται εἴς σου εἰς πᾶσαν περί-

στασιν· δὲν φαίνεται τόσον μεγάλη ποτὲ ὅσον δταν ἀγωνίζεται καὶ παλαιῇ κατὰ τῶν τυχρῶν προσθολῶν. Ἐν ταῖς δυστυχίαις φαίνεται δὲ ἀνθρωπὸς ἐγκαταλειμμένος ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου, παρατηρεῖ ὅλας τὰς ἐλπίδας τοῦ συγκεντωμένας εἰν̄ ἑαυτὸν μόνον, ἀναζωπυρεῖ τὸ θάρρος του, πολεμεῖ πᾶσαν δυσκολίαν καὶ ἐναντιότητα, καθ' ὅν ἐπὶ τέλους θριαμβεύει. Ἐν δὲ ταῖς εὐτυχίαις, τούναντίον, νομίζει ἔχυτὸν ἔξησφαλισμένον, φαντάζεται, διτὶ ἀγαπᾶται ὑφ' ὅλων, δοσοὶ παρακαθήμενοι εἰς τὴν τράπεζάν του, τῷ προσγελῶσι καὶ τὸν τέρπουσι, καθίσταται ἀφροντις καὶ ἀμέριμνος, μὴ βλέπων τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν κινδύνους, ἐμπιστεύεται ἔχυτὸν καὶ τὰ ἔχυτον εἰς ἄλλους, οἵτινες ἐπὶ τέλους τὸν ἀπατῶσι καὶ τὸν ἐγκαταλείπουσι· δὲν εἶναι ποσῶς ἀνθρώπος, ἔκεινος ὅστις ἐν μὲν ταῖς δυστυχίαις δὲν δύναται νὰ συμβουλευθῇ καθ' ἔχυτὸν περὶ τῶν πρακτέων, ἐν δὲ ταῖς εὐτυχίαις τυφλοῦται εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων· ή στενοχωρίᾳ καὶ θλίψις, ητις φέρει εἰς τὴν ἀνεσιν καὶ ἡδονὴν, εἶναι προτιμοτέρα παρὰ τὴν χαρὰν, ητις καθίστησι τὸν ἀνθρώπον ἀνίκανον εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ τὸν παραχικρὸν κόπον, καὶ τελευτῇ καταβυθίζουσα αὐτὸν εἰς τὰ δεινὰ ὅλως ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον· οὕτω τὰ μὲν πάθη φέρουσιν ἡμᾶς εἰς πᾶσαν ὑπερβολὴν, ή δὲ μετριότης εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φρονήσεως· ἔσοκαθ' ὅλην τὴν ζωὴν σου ἀμετάτρεπτος καὶ ἀπτότος εἰς ὅλας τὰς ἐπιφερομένας σοι ἐκ τῆς τύχης μεταβολὰς, οὕτω θέλεις δυνηθῆ νὰ ὠφεληθῇσαι ἀπὸ πᾶσαν περίστασιν, καὶ ὅτι σοὶ συμβῇ, θέλει εἰσθαι διὰ σὲ ἀδένναος πηγὴ ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων ἐπαξίων· διφόνιμος ἡζεύσει νὰ ὠφεληται ἐκ παντὸς πράγματος καὶ βλέπει ἀδιαφόρως τὰς διαφόρους φορὰς τῆς τύχης· ήζεύρει νὰ συνοικεῖται μὲ τὸ καλὸν, ν' ἀποβάλλῃ δὲ τὸ κακὸν καὶ νὰ μὴ ἐξιππάζηται ὑπὸ μηδενός· μὴ ὑπερηφανεύει εἰς τὴν εὔτυχίαν· μηδὲ ἀπελπίζου εἰς τὴν δυστυχίαν, μὴ ζήτει αὐθορμήτως τοὺς κινδύνους μηδὲ ἀπελπίζου ἀμηχάνως ἐὰν σοὶ ἐπέρχωνται, ἀλλὰ καταφρόνει μετὰ γενναιότητος πᾶν ὅτι σε φέρει εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἀπελπισίαν. Άς μὴ σὲ ὑφαιρέσῃ ἡ δυστυχία τὰς τῆς ἐλπίδος πτέρυγας, μηδὲ ἄς σθέσῃ ή εὔτυχία τὴν λαχπάδα τῆς φρονήσεως· ὅστις ἀπελπίζεται εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν του, δὲν θέλει τοὺς ἰδεῖς τετελεσμένους ποτὲ καὶ ὅστις δὲν βλέπει τὸν κρημνὸν, δὲν θέλει διαφύγει τὸ νὰ μὴ πέσῃ· ὅστις ἔθεσε τὴν εὐδαιμονίαν του εἰς τὴν εὔτυχίαν καὶ εἰπεν εἰς αὐτὴν « ίδού εἰς σὲ ἐγὼ θέτω τὴν εὐδαιμονίαν